

LONGIN JAN OKOŃ

ur. 1927; Świerszczów

Miejsce i czas wydarzeń	Chełm, II wojna światowa
Słowa kluczowe	Sowieci, Niemcy, armia gen. Kleeberga, kampania wrześniowa

Wycofali się Sowieci a wkroczyli Niemcy

W międzyczasie jak Sowieci weszli już do Chełma, w Krasnymstawie zjawiała się armia Kleeberga. I miasto Chełm, miasto Krasnystaw Kleeberg ogłosił wolnym miastem. I potem się przemieścił pod Kock, gdzie doszło do wojny. A to była walka z Niemcami i Sowietami również. Bo w okresie PRL-u mówiło się, że tylko z Niemcami. Guzik prawda. Myśmy wszyscy wiedzieli. Jeśli ktoś chciał wiedzieć prawdę, to wiedział. Że Armia Kleeberga została otoczona przez Niemców i Sowietów. I bronili się do ostatniego naboju.

7 października wycofali się Sowieci z Chełma, a dokładnie 9 października wkroczyli Niemcy. Najpierw wjechali na motocyklach, takich trzykołowych, z karabinami maszynowymi. Wjechali Lubelską do góry. Objechali miasto. I dopiero potem wjechały pancerne wozy. I wojsko zajęło miasto. Oni zachowywali zupełnie inaczej. Ale to byli gorsi od Sowietów, jak się później okazało. Najpierw było wszystko w porządku. Zaraz po zajęciu Chełma błyskawicznie przywieźli ze sobą urzędników. Administracja miasta, któryś tam z tych oficerów objął stanowisko naczelnika czy tam komendanta miasta. I już obsadzili urzędnikami niemieckimi. Ogłosili od razu, że ma być spokój. Pierwszym rozporządzeniem, to było oddać wszelką broń, radia i inne. Zaraz ogłoszenia były rozlepiane na terenie miasta w języku niemieckim i polskim. To było wszystko planowane i organizowane bardzo sprawnie. Zaraz przyszła ukraińska delegacja do nich. Przedstawili, że im się działa krzywda od Polaków, oferowali usługi na rzecz Niemców i wszelką pomoc, i współpracę. Poprosili od razu o zwrot Górki, kościoła na Górcie. Bo rzekomo, to była kiedyś prawosławna cerkiew. Oczywiście Niemcy bardzo przychylnie się ustosunkowali. I zaraz, za parę dni oddali kościół na Górcie Ukraińcom. I tam się zadomowił ten ich pop, już nie pamiętam, jak on tam się nazywał. Zaraz zorganizowali drukarnię z czcionką ukraińską. Drukarnia była w budynkach na Górcie. Zaczęli wydawać gazetę i wydawać książki w języku ukraińskim, oczywiście fałszujące historię regionu chełmskiego. W liceum Czarnieckiego zaraz otworzono szkołę podstawową i średnią dla Ukraińców. A w

Liceum Pedagogicznym na Reformackiej otworzono szkołę podstawową i gimnazjum dla dzieci volksdeutschów i urzędników niemieckich.

Data i miejsce nagrania	2015-07-24, Chełm
Rozmawiał/a	Marek Nawrotowicz
Redakcja	Piotr Lasota
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"